

Υπόθεση C-418/21

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

9 Ιουλίου 2021

Αιτούν δικαστήριο:

Oberlandesgericht Düsseldorf (Γερμανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

28 Ιουνίου 2021

Εναγομένη και εκκαλούσα:

Orthomol pharmazeutische Vertriebs GmbH

Ενάγουσα και εφεσίβλητη:

Verband Sozialer Wettbewerb e. V.

[παραλειπόμενα]

OBERLANDESGERICHT DÜSSELDORF

ΔΙΑΤΑΞΗ

Στην ένδικη διαφορά

Orthomol pharmazeutische Vertriebs GmbH [παραλειπόμενα]

[παραλειπόμενα] Langenfeld,

εναγομένη και εκκαλούσα,

– [παραλειπόμενα]

κατά

της Verband Sozialer Wettbewerb e. V., [παραλειπόμενα] Βερολίνο,

ενάγουσας και εφεσίβλητης,

– [παραλειπόμενα]

το εικοστό πολιτικό τμήμα του Oberlandesgericht Düsseldorf (εφετείο του Ντίσελντορφ, Γερμανία) [παραλειπόμενα], στις 28 Ιουνίου 2021,

διατάσσει:

I.

Αναστέλλει τη διαδικασία.

II.

Το Oberlandesgericht Düsseldorf (εφετείο του Ντίσελντορφ) υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα ακόλουθα ερωτήματα που αφορούν την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΕ) 609/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 2013, για τα τρόφιμα τα οποία προορίζονται για βρέφη και μικρά παιδιά και για τα τρόφιμα που προορίζονται για ειδικούς ιατρικούς σκοπούς, και ως υποκατάστατα του συνόλου του διαιτολογίου για τον έλεγχο του σωματικού βάρους και για την κατάργηση της οδηγίας 92/52/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών της Επιτροπής 96/8/ΕΚ, 1999/21/ΕΚ, 2006/125/ΕΚ και 2006/141/ΕΚ, της οδηγίας 2009/39/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και των κανονισμών της Επιτροπής (ΕΚ) αριθ. 41/2009 και (ΕΚ) αριθ. 953/2009 [παραλειπόμενα] (ΕΕ L 181 της 29.6.2013, σ. 35) (στο εξής: κανονισμός 609/2013), και την ερμηνεία του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2016/128 της Επιτροπής, της 25ης Σεπτεμβρίου 2015, για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 609/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τις ειδικές απαιτήσεις ως προς τη σύνθεση και τις πληροφορίες για τα τρόφιμα που προορίζονται για ειδικούς ιατρικούς σκοπούς (ΕΕ 2016, L 25, σ. 30) (στο εξής: κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός)

για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως:

1.

Υπό ποιες περιστάσεις υφίστανται άλλες ιατρικώς καθορισμένες διατροφικές απαιτήσεις, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο ζ', δεύτερη περίπτωση, του κανονισμού 609/2013

και συγκεκριμένα:

απαιτείται –πέραν της περιορισμένης, υποβαθμισμένης ή διαταραγμένης ικανότητας λήψης, πέψης, απορρόφησης, μεταβολισμού ή απέκκρισης των συνήθων τροφίμων που αναφέρεται στην πρώτη περίπτωση– να υπάρχουν, λόγω της νόσου, αυξημένες διατροφικές απαιτήσεις τις οποίες προορίζεται να καλύψει η χορήγηση του τροφίμου

ή αρκεί να υπάρχει, εν γένει, όφελος για τον ασθενή [παραλειπόμενα] από τη λήψη του τροφίμου αυτού, επειδή οι ουσίες που περιέχονται σε αυτό αντιμετωπίζουν τη διαταραχή ή μειώνουν τα συμπτώματά της;

2.

Σε περίπτωση που στο πρώτο ερώτημα δοθεί η δεύτερη εναλλακτική απάντηση:

Προϋποθέτει ο όρος «επιστημονικά δεδομένα γενικής αποδοχής», κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού, την ύπαρξη σε κάθε περίπτωση τυχαιοποιημένης, ελεγχόμενης με εικονικό φάρμακο μελέτης με διπλές τυφλές δοκιμές η οποία, ακόμη και αν δεν αφορά το ίδιο το επίμαχο προϊόν, πρέπει να παρέχει τουλάχιστον τη βάση για την αποδιδόμενη σε αυτό αποτελεσματικότητα;

Σ κ ε π τ ι κ ό :

- 1 Η ενάγουσα είναι καταχωρισμένο σωματείο, στους καταστατικούς σκοπούς του οποίου περιλαμβάνεται η προάσπιση των εμπορικών συμφερόντων των μελών του και, ειδικότερα, η τήρηση των κανόνων του θεμιτού ανταγωνισμού. Σύμφωνα με το γερμανικό δίκαιο, η ενάγουσα νομιμοποιείται ενεργητικώς να ασκήσει αγωγή.
- 2 Η εναγομένη είναι φαρμακευτική εταιρία η οποία διαθέτει στην αγορά, μεταξύ άλλων, τρόφιμα υπό μορφή συμπληρωμάτων διατροφής και προϊόντα που, κατ' αυτή, θεωρούνται τρόφιμα που προορίζονται για ειδικούς ιατρικούς σκοπούς.
- 3 Με την υπό κρίση αγωγή, η ενάγουσα στρέφεται κατά της διάθεσης στο εμπόριο και της διαφήμισης των προϊόντων «Orthomol Immun» και «Orthomol AMD extra» ως τροφίμων που προορίζονται για ειδικούς ιατρικούς σκοπούς. Η ενάγουσα υποστηρίζει ότι τα προϊόντα αυτά δεν πληρούν τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για να χαρακτηριστούν ως «τρόφιμα που προορίζονται για ειδικούς ιατρικούς σκοπούς». Τα τρόφιμα αυτά θα πρέπει να διακρίνονται από τα φάρμακα. Το «Orthomol Immun» συνιστάται σε περιπτώσεις ανοσοποιητικής ανεπάρκειας που συνδέεται με τη διατροφή, ήτοι σε περιπτώσεις ασθένειας, και ενισχύει, κατά τους ισχυρισμούς της εναγομένης, το ανοσοποιητικό σύστημα.

Η χρήση του «Orthomol AMD» αποσκοπεί στην αποτροπή της επιδείνωσης ασθένειας, συγκεκριμένα της ηλικιακής εκφύλισης της ωχράς κηλίδας. Κατά την ενάγουσα, δεν πρόκειται για ασθένειες που επιφέρουν περιορισμένη, υποβαθμισμένη ή διαταραγμένη ικανότητα λήψης, πέψης, απορρόφησης, μεταβολισμού ή απέκκρισης των συνήθων τροφίμων ή ορισμένων θρεπτικών στοιχείων ή μεταβολιτών αυτών. Η δεύτερη περίπτωση του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού 609/2013 («ασθενείς με άλλες ιατρικώς καθορισμένες διατροφικές απαιτήσεις») αφορά αποκλειστικά και μόνον ασθένειες που συνεπάγονται ιδιαίτερες ενεργειακές και διατροφικές απαιτήσεις του ασθενούς, όπως η κυστική ίνωση (αυξημένες απαιτήσεις για αλάτι και

θερμίδες), η νεοπλασματική καχεξία (μεγαλύτερη ποσότητα θρεπτικών ουσιών), τα σοβαρά τραύματα, εγκαύματα ή έλκη κατακλίσεων (αυξημένες απαιτήσεις για πρωτεΐνες και γλουταμίνη) και όχι ουσίες που προορίζονται για τη θεραπεία της ίδιας της ασθένειας.

- 4 Η εναγομένη αντέτεινε ότι η δεύτερη περίπτωση του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ΄, του κανονισμού 609/2013 πρέπει να ερμηνευθεί ευρέως. Η περίπτωση αυτή ισχύει επίσης για τρόφιμα που περιέχουν ουσίες οι οποίες μπορούν να περιορίσουν τις επιπτώσεις από ασθένειες ή να αποτρέψουν την επιδείνωσή τους. Το «Orthomol Immun» ενισχύει το ανοσοποιητικό σύστημα· συναφώς, υπάρχει μελέτη σχετικά με τη «Διαιτητική αποτελεσματικότητα του συνδυασμού μικροθρεπτικών στοιχείων σε υποτροπιάζουσες λοιμώξεις του αναπνευστικού συστήματος» σε ασθενείς ευάλωτους σε λοιμώξεις. Το «Orthomol AMD Extra» επιβραδύνει την εξέλιξη της ηλικιακής εκφύλισης της ωχράς κηλίδας· υπάρχουν μελέτες που το αποδεικνύουν.
- 5 Υιοθετώντας την άποψη της ενάγουσας, το Landgericht (πρωτοδικείο, Γερμανία) έκανε δεκτή την αγωγή και απαγόρευσε στην εναγομένη, στο πλαίσιο των εμπορικών συναλλαγών,
 1. να διαθέτει στην αγορά και/ή να διανέμει το προϊόν «Orthomol Immun» για τη διαιτητική αγωγή σε περιπτώσεις ανοσοποιητικής ανεπάρκειας που συνδέεται με τη διατροφή[.],
 2. να διαφημίζει το προϊόν «Orthomol Immun» ως εξής:
 - 2.1 «Κρυολόγημα; Αντιμετωπίζεται»,
 - 2.2 «Διατροφική υποστήριξη του ανοσοποιητικού συστήματος»,
 - 2.3 «Το Orthomol Immun είναι διαιτητικό τρόφιμο που προορίζεται για ειδικούς ιατρικούς σκοπούς (ισορροπημένη διαίτα)· το Orthomol Immun [προορίζεται] για τη διαιτητική αγωγή σε περιπτώσεις ανοσοποιητικής ανεπάρκειας που συνδέεται με τη διατροφή (για παράδειγμα, σε υποτροπιάζουσες λοιμώξεις του αναπνευστικού συστήματος)»,
 - 2.4

[«]Λόγω της αύξησης του μεταβολικού τους ρυθμού, τα ανοσοποιητικά κύτταρα έχουν αυξημένες ανάγκες σε μικροθρεπτικά στοιχεία σε σύγκριση με άλλα κύτταρα του σώματος. Ιδιαίτερα, το φολικό οξύ, η βιταμίνη B12, ο ψευδάργυρος και ο σίδηρος συμβάλλουν στην ανάπτυξη των ανοσοποιητικών κυττάρων»,

3.

να διαθέτει στην αγορά και/ή να διανέμει το προϊόν «Orthomol AMD extra» για τη διαιτητική αγωγή σε περιπτώσεις προχωρημένης ηλικιακής εκφύλισης της ωχράς κηλίδας,

4.

να διαφημίζει το προϊόν «Orthomol AMD extra» ως εξής:

4.1

«Αυτοπεριορίζεστε, χάνετε τη ζωή από τα μάτια σας; Σας παρέχω υποστήριξη»,

4.2

«Υποστήριξη στον τομέα της διατροφής σε περιπτώσεις προχωρημένης ηλικιακής εκφύλισης της ωχράς κηλίδας»,

4.3

«Το Orthomol AMD extra είναι τρόφιμο που προορίζεται για ειδικούς ιατρικούς σκοπούς (ισορροπημένη δίαιτα). [Προορίζεται] για τη διαιτητική αγωγή σε περιπτώσεις προχωρημένης ηλικιακής εκφύλισης της ωχράς κηλίδας»,

4.4

[«]Μικροθρεπτικά στοιχεία για τη διαιτητική αγωγή σε περιπτώσεις προχωρημένης εκφύλισης της ωχράς κηλίδας[»]

4.4.1

«Ο αμφιβληστροειδής χαρακτηρίζεται από υψηλή μεταβολική δραστηριότητα και έκθεση στο φως.

Στην περίπτωση αυτή, για παράδειγμα, η βιταμίνη C, η βιταμίνη E και ο ψευδάργυρος, με τις θρεπτικές ιδιότητές τους, συμβάλλουν αποφασιστικά στη διαιτητική αγωγή σε περιπτώσεις προχωρημένης ηλικιακής εκφύλισης της ωχράς κηλίδας»,

4.4.2

«Τα καροτενοειδή λουτεΐνη και ζεαξανθίνη εμπλουτίζονται επιλεκτικά στην ωχρά κηλίδα και η συγκέντρωσή τους είναι ιδιαίτερα υψηλή σε αυτή. Η σύνθεση του Orthomol AMD extra είναι προσαρμοσμένη επιμελώς στις διατροφικές ανάγκες των ασθενών με εκφύλιση της ωχράς κηλίδας»,

εφόσον η διαφήμιση πραγματοποιείται όπως αναπαράγεται σε συγκεκριμένο συνημμένο παράρτημα.

- 6 Κατά της απόφασεως αυτής στρέφεται η έφεση της εναγομένης. Η εναγομένη υποστηρίζει ότι δεν απαιτείται τα τρόφιμα να εξυπηρετούν διατροφικούς σκοπούς, τουλάχιστον όχι αποκλειστικά. Η προγενέστερη νομολογία εξακολουθεί να έχει εφαρμογή. Ως εκ τούτου, ζητεί την απόρριψη της αγωγής και τη μεταρρύθμιση της προσβαλλόμενης αποφάσεως.
- 7 Η ενάγουσα ζητεί την απόρριψη της εφέσεως. Θεωρεί ότι η κρίση του Landgericht (πρωτοδικείου), την οποία συμμερίζονται και άλλα δικαστήρια, είναι ορθή και υποστηρίζει ότι δεν αρκεί ένα προσλαμβανόμενο θρεπτικό στοιχείο να έχει θετική επίδραση στην αντιμετώπιση ασθένειας, υπό την έννοια ότι συμβάλλει στην πρόληψη, την ανακούφιση ή τη θεραπεία αυτής.

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος:

- 8 Η επίλυση της διαφοράς εξαρτάται, κατ' αρχάς, από το αν τα επίμαχα προϊόντα αποτελούν «τρόφιμα που προορίζονται για ειδικούς ιατρικούς σκοπούς». Σε αντίθετη περίπτωση, όπως υποστηρίζει η ενάγουσα, η αγωγή θα ήταν ευθύς εξαρχής βάσιμη. Στη συνέχεια, η ενάγουσα θα μπορούσε να ζητήσει να απαγορευθεί δικαστικώς η διανομή και η διαφήμιση σύμφωνα με τη γερμανική νομοθεσία.

Τα εν λόγω τρόφιμα ορίζονται στο άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο ζ', του κανονισμού 609/2013 ως εξής:

[Τ]ροφές που έχουν ειδικά μεταποιηθεί ή παρασκευαστεί και προορίζονται για τη διαιτητική αγωγή ασθενών [...] υπό ιατρική επίβλεψη· προορίζονται για την αποκλειστική ή μερική διατροφή ασθενών των οποίων η ικανότητα λήψης, πέψης, απορρόφησης, μεταβολισμού ή απέκκρισης των συνήθων τροφίμων ή ορισμένων θρεπτικών στοιχείων ή μεταβολιτών αυτών έχει περιοριστεί, υποβαθμιστεί ή διαταραχτεί, ή ασθενών με άλλες ιατρικώς καθορισμένες διατροφικές απαιτήσεις οι οποίες δεν είναι δυνατόν να καλυφθούν με απλή τροποποίηση του συνήθους διαιτολογίου.

- 9 Η διάταξη αυτή αντικαθιστά τους ορισμούς του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 1999/21:

[Τρόφιμα] ειδικής επεξεργασίας ή σύνθεσης προοριζομένων για ειδική διατροφή τα οποία χρησιμοποιούνται για τη διαιτητική αγωγή ασθενών υπό ιατρική επίβλεψη. Τα τρόφιμα αυτά προορίζονται για την αποκλειστική ή μερική διατροφή ασθενών των οποίων η ικανότητα λήψης, πέψης, απορρόφησης,

μεταβολισμού ή απέκκρισης συνήθων ειδών διατροφής ή ορισμένων θρεπτικών στοιχείων ή μεταβολιτών αυτών έχει περιοριστεί, υποβαθμιστεί ή διαταραχθεί, ή των οποίων η κατάσταση της υγείας συνεπάγεται ιδιαίτερες διατροφικές ανάγκες οι οποίες δεν είναι δυνατόν να καλυφθούν με απλή τροποποίηση του συνήθους διαιτολογίου ή με τη χορήγηση άλλων τροφίμων ειδικών διατροφικών χρήσεων, ή με συνδυασμό των δύο.

Η διάταξη αυτή αντικαθιστά επίσης τους ορισμούς του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 2009/39/EK:

[Τ]ρόφιμα τα οποία, λόγω της ειδικής σύνθεσής τους ή της ειδικής επεξεργασίας κατά την παρασκευή τους, διακρίνονται σαφώς από τα τρόφιμα συνήθους κατανάλωσης, ανταποκρίνονται στους δηλούμενους θρεπτικούς προορισμούς τους και κατά τη διάθεσή τους στο εμπόριο φέρουν ένδειξη με την οποία δηλώνεται η ιδιότητά τους αυτή.

Το Bundesgerichtshof (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο, Γερμανία) (IZR 100/06 - απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 2008 - Erfokol-Kapseln, σκέψεις 16 επ.) ερμήνευσε τις διατάξεις αυτές υπό την έννοια ότι ειδικός διατροφικός σκοπός υφίσταται όχι μόνο αν υπάρχει ιατρικώς προσδιορισμένη έλλειψη θρεπτικών στοιχείων, αλλά και αν, με άλλους τρόπους, η πρόσληψη θρεπτικών στοιχείων αποσκοπεί στην αντιμετώπιση ασθενειών και ο καταναλωτής μπορεί να αποκομίσει ειδικό όφελος από την ελεγχόμενη πρόσληψη ορισμένων θρεπτικών στοιχείων («διατροφή υπό ευρεία έννοια»). Η νομολογία αυτή έχει σχολιαστεί ως προς το ότι κατατάσσει τα εν λόγω τρόφιμα στην κατηγορία των «μικρών φαρμάκων».

- 10 Ωστόσο, προσφάτως, αποτελεί αντικείμενο συζητήσεων κατά πόσον η νομολογία αυτή μπορεί να συνεχιστεί μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού 609/2013, το αργότερο δε από την έναρξη ισχύος του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού. Από τη νομολογία των Oberlandesgerichte (εφετείων, Γερμανία) [προσφάτως, Oberlandesgericht Frankfurt am Main (εφετείο της Φρανκφούρτης επί του Μάιν, Γερμανία) - 6 U 38/20 - απόφαση της 16ης Ιουλίου 2020· Oberlandesgericht Karlsruhe (εφετείο της Καρλσρούης, Γερμανία) - 4 U 125/20 - απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2021· Oberlandesgericht Schleswig (εφετείο του Schleswig, Γερμανία) - 6 U 6/20 - απόφαση της 25ης Μαρτίου 2021· νομολογία του Δικαστηρίου ή του Bundesgerichtshof (Ανωτάτου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου) δεν είναι ακόμη διαθέσιμη] και από τη δημοσιευθείσα άποψη των αρχών γίνεται [παραλείπόμενα] δεκτό ότι, εν πάση περιπτώσει, εφαρμόζεται πλέον η «διατροφή υπό στενή έννοια». Σύμφωνα με την άποψη αυτή, βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας απαιτείται τα τρόφιμα που προορίζονται για ειδικούς ιατρικούς σκοπούς να παρασκευάζονται, να προορίζονται και να είναι κατάλληλα για ασθενείς των οποίων οι διατροφικές ανάγκες δεν μπορούν να ικανοποιηθούν μέσω της κατανάλωσης συνήθων τροφίμων λόγω συγκεκριμένης νόσου, διαταραχής ή ειδικής παθολογικής κατάστασης.

- 11 Τούτο συνάγεται ιδίως από τις αιτιολογικές σκέψεις 10 επ. του κανονισμού 609/2013, από την αιτιολογική σκέψη 3 του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού, καθώς και από την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον χαρακτηρισμό των τροφίμων που προορίζονται για ειδικούς ιατρικούς σκοπούς (2017/C 401/01). Ο κανονισμός 609/2013 εκδόθηκε ακριβώς με σκοπό τη ρύθμιση της «ανεξέλεγκτης αύξησης» [των τροφίμων που προορίζονται για ειδικούς ιατρικούς σκοπούς] που ανέκυψε στη Γερμανία ως αποτέλεσμα της νομολογίας και των επακόλουθων δυσχερειών διάκρισής τους από τα φάρμακα.
- 12 Ωστόσο, από τη θεωρία υποστηρίζεται ότι το γράμμα της διάταξης δεν έχει μεταβληθεί ουσιωδώς σε σχέση με εκείνο των προγενέστερων διατάξεων. Η κατηγορία των προσώπων «με άλλες ιατρικώς καθορισμένες διατροφικές απαιτήσεις» εξακολουθεί να υφίσταται.
- 13 Κατά το δικάζον τμήμα, φαίνεται ορθότερη η κρατούσα άποψη, ιδίως βάσει του ιστορικού της θέσπισης του κανονισμού 609/2013 (βλ. αιτιολογική σκέψη 9). Ωστόσο, δεδομένου ότι το ζήτημα αυτό τίθεται στο πλαίσιο πλειόνων διαδικασιών, το δικάζον τμήμα φρονεί ότι πρέπει να διευκρινιστεί από το Δικαστήριο.
- 14 Επίσης, το ζήτημα αυτό είναι κρίσιμο για την επίλυση της ένδικης διαφοράς [παραλειπόμενα]. Η ανοσοποιητική ανεπάρκεια που συνδέεται με τη διατροφή και η ηλικιακή εκφύλιση της ωχράς κηλίδας (AMD) αποτελούν ασθένειες. Δεν αμφισβητείται ότι τα επίμαχα τρόφιμα δεν εμπίπτουν στην πρώτη περίπτωση του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο ζ', του κανονισμού 609/2013. Επίσης, δεν αποσκοπούν στη διασφάλιση των αυξημένων διατροφικών απαιτήσεων του ασθενούς λόγω της νόσου.

Επί του δευτέρου ερωτήματος:

- 15 Το δεύτερο ερώτημα τίθεται μόνο στην περίπτωση που το Δικαστήριο απαντήσει στο πρώτο ερώτημα βάσει της «διατροφής υπό ευρεία έννοια» (σκέψη 6). Στην παρούσα υπόθεση, οι διάδικοι ερίζουν ως προς το αν τα έγγραφα που προσκόμισε η εναγομένη όσον αφορά τη δηλούμενη αποτελεσματικότητα του «Orthomol Immun» είναι επαρκή.
- 16 Το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού προβλέπει ότι «[τ]α τρόφιμ[α] που προορίζονται για ειδικούς ιατρικούς σκοπούς βασίζ[ονται] σε ορθές ιατρικές και διατροφικές αρχές».
- 17 Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα του «Orthomol Immun», η εναγομένη υποβάλλει μια τυχαιοποιημένη, ελεγχόμενη με εικονικό φάρμακο μελέτη με διπλές τυφλές δοκιμές σχετικά με τη «Διαιτητική αποτελεσματικότητα του συνδυασμού μικροθρεπτικών στοιχείων σε υποτροπιάζουσες λοιμώξεις του αναπνευστικού συστήματος» [παραλειπόμενα], μια μελέτη σχετικά με τις «Επιδράσεις των συμπληρωμάτων διατροφής στην υγεία» [παραλειπόμενα], μια μελέτη με τίτλο «Nutritional Formula Enhanced Immune Function and Reduced

Days of Symptoms of Upper Respiratory Tract Infektion in Seniors» («Παρασκευάσματα διατροφής για την ενίσχυση της λειτουργίας του ανοσοποιητικού συστήματος και τη μείωση των ημερών εμφάνισης των συμπτωμάτων λοίμωξης του ανώτερου αναπνευστικού συστήματος σε ηλικιωμένους») [παραλειπόμενα], καθώς και έρευνες σχετικά με τις «Ανοσοβιολογικές επιδράσεις των μικροθρεπτικών στοιχείων» [παραλειπόμενα]. Από τις μελέτες και τις έρευνες αυτές προκύπτει ότι με την πρόσληψη ορισμένων μικροθρεπτικών στοιχείων ενισχύεται το ανοσοποιητικό σύστημα σε άτομα με υποτροπιάζουσες λοιμώξεις του αναπνευστικού συστήματος και κατ' αυτόν τον τρόπο αντιμετωπίζονται οι εν λόγω λοιμώξεις. Η ενάγουσα υποστηρίζει ότι οι έρευνες αυτές αφορούν μόνον τους ασθενείς που πάσχουν από υποτροπιάζουσες λοιμώξεις του αναπνευστικού συστήματος, ιδίως του ανώτερου αναπνευστικού συστήματος, και δεν καλύπτουν το ευρύ πεδίο εφαρμογής που διαφημίζεται. Συναφώς, επισημαίνεται ότι οι έρευνες αφορούν, πράγματι, μόνον αυτή την ειδική κατηγορία ασθενών και ότι για τους υπόλοιπους ασθενείς προκύπτουν, το πολύ, ενδείξεις για θετική επίδραση.

ΕΠΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ